RETTENS DOM (Femte Afdeling)

16. november 2006 *

I sag T-333/03,

Masdar (UK) Ltd, Eversley (Det Forenede Kongerige), ved A. Bentley, QC, og barrister P. Green,

sagsøger,

mod

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved J. Enegren og M. Wilderspin, som befuldmægtigede,

sagsøgt,

angående et søgsmål i henhold til artikel 235 og artikel 288, stk. 2, EF med påstand dels om betaling for sagsøgerens tjenesteydelser ifølge TACIS-kontrakterne MO.94.01/01.01/B002 og RU 96/5276/00, dels om erstatning af sagsøgerens tab som følge af den manglende betaling for disse tjenesteydelser, og dels om betaling af renter

* Processprog: engelsk.

har

DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABERS RET
I FØRSTE INSTANS (Femte Afdeling)

sammensat af præsidenten, M. Vilaras, og dommerne E. Martins Ribeiro og K. Jürimäe,

justitssekretær: ekspeditionssekretær K. Pocheć,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 6. oktober 2005,

afsagt følgende

Dom

Retsforskrifter

1 Artikel 28, stk. 2, i finansforordning af 21. december 1977 vedrørende De Europæiske Fællesskabers almindelige budget (EFT L 356, s. 1, herefter »finansforordningen«) bestemmer i den form, der var gældende den 4. april 2000:

»For enhver fordring, der er sikker, opgjort og eksigibel, udfærdiger den kompetente anvisningsberettigede et forslag til fastlæggelse og en indtægtsordre [...]«

Sagens faktiske omstændigheder

2 I begyndelsen af 1994 indgik Kommissionen ved vicegeneraldirektøren for Generaldirektoratet for Eksterne Økonomiske Forbindelser og Helmico SA ved et bestyrelsesmedlem inden for rammerne af fællesskabsprogrammet for teknisk bistand til Samfundet af Uafhængige Stater (»Programme for Technical Assistance to the Commonwealth of Independent States«) (TACIS) en kontrakt under referencen MO.94.01/01.01/B002. Denne kontrakt (herefter »den moldoviske kontrakt«) bar titlen »Bistand til oprettelsen af en privat sammenslutning af landbrugere« og var en del af et projekt med referencen TACIS/FD MOL 9401 (herefter »det moldoviske projekt«).

3 Helmico og sagsøgeren indgik i april 1996 en aftale, hvorved Helmico overlod sidstnævnte at levere visse af de tjenesteydelser, der var omfattet af den moldoviske kontrakt.

4 Den 27. september 1996 indgik Kommissionen ved vicegeneraldirektøren for Generaldirektoratet for Eksterne Økonomiske Forbindelser og Helmico ved et bestyrelsesmedlem TACIS-kontrakten med referencen RU 96-5276-00. I medfør af denne kontrakt (herefter »den russiske kontrakt«) forpligtede Helmico sig til at levere tjenesteydelser i Rusland inden for rammerne af et projekt med titlen »Forbundssystem til godkendelse og afprøvning af frøsorter« og med referencen FD RUS 9502 (herefter »det russiske projekt«).

5 Helmico og sagsøgeren indgik i december 1996 en aftale om underleverance til det russiske projekt, som var stort set identisk med den, der blev indgået i april 1996 vedrørende det moldoviske projekt.

6 Omkring slutningen af 1997 bekymrede sagsøgeren sig over forsinket betaling fra Helmico, som undskyldte sig med, at disse forsinkelser skyldtes Kommissionen.

Sagsøgeren kontaktede Kommissionen og fik at vide, at denne havde betalt alle Helmicos regninger indtil dags dato. Sagsøgeren fandt efter grundigere undersøgelser ud af, at Helmico for sent eller på urigtig vis havde oplyst sagsøgeren om de betalinger, som selskabet havde modtaget fra Kommissionen. Det fremgik navnlig, at Helmico havde ventet i hvert fald ni måneder, inden selskabet oplyste sagsøgeren om, at man havde modtaget midlerne fra Kommissionen, idet Helmico hævdede, at man ikke havde modtaget hele det skyldige beløb fra Kommissionen, skønt det samlede beløb var blevet betalt; det hævdedes, at betalingsproceduren stadig var i gang, skønt Kommissionen allerede havde foretaget betalingerne; man oversendte sagsøgeren kopier af regninger sendt til Kommissionen, hvis beløb ikke svarede til de beløb, som sagsøgeren havde faktureret Helmico for.

7 Den 2. oktober 1998 afholdtes et møde mellem en direktør for Masdar og repræsentanter fra Kommissionen.

8 Den 5. oktober 1998 sendte Kommissionen en skrivelse til Helmico med telefax. Kommissionen udtrykte i denne skrivelse sin bekymring over, at forskellene i synspunkterne mellem medlemmerne af Helmico-konsortiet indebar en risiko for at skade gennemførelsen af det russiske projekt, og understregede, at den tillagde overholdelsen af bestemmelserne i den russiske kontrakt og den vellykkede gennemførelse af det russiske projekt stor betydning. Den anmodede Helmico om løfter i form af en erklæring underskrevet af både Helmico og sagsøgeren med angivelse af, at disse var fuldstændigt enige i overholdelsen af bestemmelserne i den russiske kontrakt, og at det russiske projekt ville blive gennemført inden for de fastsatte frister. I skrivelsen blev det præciseret, at Kommissionen, hvis den ikke havde modtaget et sådant løfte inden mandag den 12. oktober 1998, ville skride til andre midler for at sikre gennemførelsen af det nævnte projekt i overensstemmelse med bestemmelserne i den russiske kontrakt.

9 Helmico svarede ved telefax af 6. oktober 1998 Kommissionen med, at de forskellige synspunkter mellem konsortiets medlemmer var blevet afklaret, og at gennemførelsen af det russiske projekt på ingen måde var skadet. Det blev ved dette svar

præciseret, at konsortiets medlemmer var enige om, at alle fremtidige betalinger — herunder de regninger, hvis behandling fortsat var under udførelse — vedrørende det russiske projekt ville blive udført på en af sagsøgeren angivet bankkonto og ikke på Helmicos bankkonto. Af telefaxen fremgik ligeledes følgende:

»Det er ligeledes blevet aftalt, at forvaltningen af kontrakterne fra dags dato overgives til S, formand for Masdar. Vi anmoder Dem om at rette henvendelse til os snarest muligt for at bekræfte, at De accepterer disse ændringer.«

10 Denne skrivelse var underskrevet af T som bestyrelsesmedlem for Helmico og bar følgende håndskrevne bemærkning: »Godkendt af S, Masdar, 6. oktober 1998«.

11 Helmico sendte en skrivelse, som var affattet på samme måde, dateret samme dag og medunderskrevet af formanden for Masdar, til Kommissionen vedrørende de beløb, der skulle betales som led i den moldoviske kontrakt.

12 Helmico sendte den 7. oktober 1998 to andre skrivelser til Kommissionen, underskrevet af T og medunderskrevet af S i Masdars navn. Deres indhold var identisk med skrivelserne af 6. oktober, bortset fra at brevet vedrørende den russiske kontrakt ikke omtalte en bankkonto, mens brevet vedrørende den moldoviske kontrakt angav et bankkontonummer i Helmicos navn i Athen med henblik på fremtidige betalinger.

13 Helmico affattede den 8. oktober 1998 to skrivelser til lederne af de projekter, der var omfattet af Kommissionens kontrakttjeneste for at anmode dem om at udføre alle fremtidige betalinger inden for rammerne af den russiske og den moldoviske kontrakt til en bankkonto i Helmicos navn i Athen. Disse skrivelser blev afsluttet med følgende erklæring:

»De foreliggende anvisninger kan ikke tilbagekaldes af Helmico uden skriftligt samtykke fra Masdars formand, S. Vi vil være Dem taknemmelig, hvis De vil oplyse Masdar om, hvor langt betalingsproceduren er nået og datoen for betalingernes gennemførelse.«

14 Helmico og sagsøgeren underskrev den 8. oktober 1998 en aftale, der gav Masdars formand fuldmagt til at overføre midler fra de to konti, der var nævnt i skrivelserne til Kommissionen af 7. og 8. oktober 1998.

15 Kommissionen udsendte den 10. november 1998 sin afsluttende projektrapport om det russiske projekt. Fire ud af de seks undersøgte grupper blev vurderet som »fremragende«, en blev vurderet som »god« og endelig én som »samlet set tilfredsstillende«. Kommissionen udsendte den 26. februar 1999 sin afsluttende projektrapport om det moldoviske projekt, hvorved to af de undersøgte grupper blev vurderet som »gode« og fire andre som »samlet set tilfredsstillende«.

16 Kommissionens embedsmænd foretog i februar 1999 en revision af det moldoviske og det russiske projekt. Revisionen af det russiske projekt blev afsluttet i april 1999. Revisionen af det moldoviske projekt var ikke afsluttet i juli 1999.

17 Kommissionen sendte den 29. juli 1999 en skrivelse til sagsøgeren, hvorved den anførte, at den — efter at være blevet oplyst om, at der forelå økonomiske uregelmæssigheder mellem Helmico og sagsøgeren ved gennemførelsen af den russiske og den moldoviske kontrakt — havde udsat samtlige betalinger, som endnu ikke var gennemført, og havde iværksat en fuldstændig revision for at fastslå, om fællesskabsmidlerne var blevet misbrugt som led i gennemførelsen af den russiske og den moldoviske kontrakt. Kommissionen, som var bevidst om sagsøgerens økonomiske vanskeligheder, oplyste ligeledes sagsøgeren om, at man som led i det russiske projekt ville overføre 200 000 EUR a conto til Helmicos konto, som var omtalt i de anvisninger, som dette selskab meddelte den 8. oktober 1998.

18 Beløbet på 200 000 EUR blev i august 1999 overført til denne konto og blev efterfølgende overført til sagsøgerens konto.

19 Fra december 1999 til marts 2000 skrev Masdars formand til flere af Kommissionens embedsmænd samt til kommissæren med ansvar for eksterne forbindelser, Chris Patten. Blandt de forskellige fremsatte spørgsmål blev der spurgt om betaling for de tjenesteydelser, som Masdar havde leveret.

20 Generaldirektøren for Kommissionens Fælles Tjeneste for Eksterne Forbindelser skrev til Masdars formand for at oplyse denne om følgende:

»Kommissionen har efter grundige overvejelser (hvorunder flere muligheder blev forudset, herunder den endelige opløsning af de to kontrakter ved yderligere betalinger til Masdar beregnet ud fra de udførte arbejder og de omkostninger, De har afholdt) endeligt besluttet at tilbagesøge de midler, der tidligere er blevet udbetalt til kkontrahenten, Helmico. Retligt set forekommer det, at Helmicos ledere eller fordringshavere må anse enhver betaling, som er foretaget direkte til Masdar (selv

gennem Helmicos bankkonto, som De har fuldmagt til), for en svigagtig retsakt, såfremt Helmico er insolvent. Endvidere er det ikke sikkert, at de beløb, som Kommissionen har overført, i tilfælde af en tvist mellem Helmico og Masdar endeligt vil være erhvervet af Masdar, som Kommissionen ønsker det.«

21 Kommissionen skrev den 23. marts 2000 til Helmico for at inddrage selskabet i Kommissionens afslag på at betale de udsatte regninger og for at anmode det om at tilbagebetale i alt 2 091 168,07 EUR. Kommissionen tog dette skridt, efter at man havde fundet ud af, at Helmico havde handlet svigagtigt ved gennemførelsen af den moldoviske og den russiske kontrakt.

22 Sagsøgeren anlagde den 31. marts 2000 sag mod Helmico for High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division, hvorved selskabet krævede betaling for de tjenesteydelser, det havde udført som underleverandør inden for rammerne af den moldoviske og den russiske kontrakt for i alt 453 000 EUR.

23 Kommissionen udstedte den 4. april 2000 to indtægtsordrer rettet til Helmico i henhold til finansforordningens artikel 28, stk. 2. Disse dokumenters indhold blev meddelt sagsøgerens advokater den 1. februar 2002 (jf. præmis 36 nedenfor).

24 Den 15. juni 2000 sendte formanden for Masdar en telefax til kommissæren med ansvar for eksterne forbindelser, hvori han erklærede følgende:

»For 18 måneder siden advarede vi Kommissionen om de vanskeligheder, vi havde med vores medkontrahent Helmico i de to ovennævnte projekter. Vi modtog

forsikringer om, at Kommissionen, hvis vi fortsatte projekterne, ville sikre, at vi ville blive betalt for vores tjenesteydelser. Vi har fortsat med at finansiere og gennemføre de to projekter i jeres navn under betydelige omkostninger på trods af, at vi allerede var blevet klar over, at Helmico havde snydt Masdar, og at midlerne formodentlig ville være umulige at opkræve.«

25 Kommissærens svar ved skrivelse af 25. juli 2000 bekræftede det standpunkt, som Kommissionen udtrykte i skrivelsen af 22. marts 2000.

26 Masdars formand sendte den 5. februar 2001 atter en telefax til kommissæren med ansvar for eksterne forbindelser, hvori han gjorde gældende, at sagsøgeren var part i den russiske og den moldoviske kontrakt, som blev indgået med Kommissionen, og at kommissæren ved mødet den 2. oktober 1998 havde forsikret selskabet om, at det ville blive betalt, hvis det fortsatte det russiske og det moldoviske projekt.

27 Sagsøgeren kontaktede i april 2001 Kommissionen for at undersøge muligheden for at blive direkte betalt af denne for de arbejder, som blev gennemført for og afregnet med Helmico.

28 Kommissæren med ansvar for eksterne forbindelser gentog ved skrivelse af 8. maj 2001 Kommissionens opfattelse af, at sagsøgeren ikke var part i den russiske og den moldoviske kontrakt.

29 Den 21. maj 2001 blev der afholdt et møde mellem sagsøgerens advokater og Kommissionen med henblik på at undersøge muligheden for at betale sagsøgeren direkte for de leverede tjenesteydelser.

30 Sagsøgerens advokater gentog den 1. august 2001 anmodningen om kulancebetaling fra Kommissionen. Sagsøgeren anmodede om betaling af 448 947,78 EUR eller, subsidiært, 249 314 EUR. Det første beløb svarede til det samlede beløb, som Helmico havde faktureret Kommissionen for, og som endnu ikke var betalt, mens det andet beløb svarede til beløbet for de arbejder, der var gennemført, efter at man opdagede, at der forelå svig.

31 Den 28. august 2001 blev der afholdt et møde mellem sagsøgerens advokater og Kommissionen med henblik på at undersøge muligheden for at betale sagsøgeren direkte for de leverede tjenesteydelser.

32 Sagsøgerens advokater oversendte den 10. oktober 2001 kopien af en rapport fra 1998 til Kommissionen. Dette dokument skulle hjælpe Kommissionen til igen at finde Helmicos ledere.

33 Kommissionen svarede den 16. oktober 2001, at oplysningerne var blevet videresendt til de kompetente tjenester under Generaldirektoratet for Budget, det Europæiske Kontor for Bekæmpelse af Svig og enheden for økonomi- og kontraktforhold, der varetog TACIS-programmerne, og at Kommissionen ville tage alle nødvendige skridt for at eftersøge Helmicos ledere.

34 Sagsøgerens advokater skrev den 16. oktober 2001 til Kommissionen, at der forelå en stiltiende aftale mellem Kommissionen og sagsøgeren, hvorefter Kommissionen ville betale sagsøgeren fra den 8. oktober 1998 på betingelse af, at sagsøgeren sørgede for, at det russiske og det moldoviske projekt blev fuldført. Hoved-argumenterne, som blev gjort gældende i denne skrivelse, skulle godtgøre, at Kommissionen havde indrømmet, at sagsøgeren fra 1998 var blevet hoved-

kontrahent i det russiske projekt. Denne skrivelse blev afsluttet med følgende erklæring:

»Jeg vil være Dem taknemmelig, hvis De oplyser mig om, hvorvidt Kommissionen er enig i det argument, der er fremsat i denne skrivelse, og om de i givet fald vil overføre en betaling på 279 711,85 EUR til Masdar Ltd, mens man afventer opkrævningsproceduren, der er iværksat imod Helmico.«

35 Kommissionen afviste i en skrivelse af 13. november 2001 de argumenter, som sagsøgerens advokater havde fremført. Skrivelsen blev afsluttet med følgende erklæring:

»Kommissionen foretager på grundlag af en indtægtsordre opkrævning hos Helmicos repræsentanter af de beløb, som dette selskab har opkrævet. Som følge af afslutningen af denne procedure vil nye bestemmelser kunne forudses hvad angår anvendelsen af de tilbagebetalte beløb.«

36 Kommissionen forklarede den 1. februar 2002 i et skriftligt svar på en forespørgsel fra sagsøgerens advokater, at der den 4. april 2000 var blevet udstedt to officielle indtægtsordrer over for Helmico. Den ene vedrørte den moldoviske kontrakt og et beløb på 1 236 200,91 EUR, og den anden vedrørte den russiske kontrakt og et beløb på 854 967,16 EUR, eller i alt 2 091 168,07 EUR.

37 Sagsøgerens advokater fastslog i en skrivelse af 27. februar 2002 til Kommissionen, at beløbene i de to officielle indtægtsordrer næsten svarede til de beløb, der fremgik af opgørelsen over de beløb, Kommissionen havde betalt Helmico. Advokaterne

udledte heraf, at Kommissionen ikke havde fundet det nødvendigt at udstede indtægtsordrer for de beløb, som Helmico havde faktureret Kommissionen for, og som Kommissionen ikke havde betalt.

38 Kommissionen skrev den 11. marts 2002 til sagsøgerens advokater for at bekræfte, at de to officielle indtægtsordrer, der var udstedt af Kommissionen den 4. april 2000 til Helmico, ikke omfattede de beløb, som Helmico havde faktureret Kommissionen for, og som Kommissionen ikke havde betalt.

39 Kommissionens juridiske tjeneste fremsendte den 17. december 2002 en opgørelse til sagsøgerens advokater over de beløb, Helmico havde faktureret Kommissionen for, samt over datoerne, betalingernes størrelse og de ikke-gennemførte betalingers størrelse.

40 Den 18. februar 2003 blev der afholdt et møde mellem sagsøgerens advokater og Kommissionen.

41 Sagsøgerens advokater sendte den 23. april 2003 et anbefalet brev til Kommissionen, som blev afsluttet med følgende erklæring:

»Medmindre Kommissionen senest den 15. maj 2003 er i stand til at fremsætte et konkret forslag til betaling af min klient for de leverede tjenesteydelser, vil der blive iværksat et erstatningssøgsmål mod Kommissionen for Retten i Første Instans i henhold til artikel 235 EF og 288 EF (tidligere EF-traktatens artikel 178 og 215).«

42 Kommissionen skrev ved telefax af 15. maj 2003 til sagsøgerens advokater for at foreslå afholdelsen af et møde med henblik på at drøfte et eventuelt forlig, hvorved Kommissionen ville betale sagsøgeren 249 314,35 EUR for de arbejder, der blev udført efter, at man opdagede Helmicos svig, såfremt sagsøgeren kunne fremlægge beviser for en aftale, der bestemte, at selskabet skulle betales direkte af Kommissionen, hvis det fuldførte det russiske og det moldoviske projekt.

43 Sagsøgerens advokater svarede ved anbefalet brev af 23. juni 2003 Kommissionen, at de afviste at fortsætte forhandlingerne på grundlag af Kommissionens forslag, idet man fremlagde detaljerne for sagsøgerens krav samt betingelserne for, at denne ville deltage i et møde.

44 Dette anbefalede brev blev fulgt op af en telefax af 3. juli 2003, hvori sagsøgerens advokater anmodede Kommissionen om et svar på muligheden for inden den 15. juli 2003 at planlægge et møde på de fremlagte betingelser, og at man ville anlægge sag for Retten i Første Instans, hvis et sådant møde ikke blev afholdt.

45 Kommissionen svarede ved skrivelse af 22. juli 2003, at man ikke kunne imødekomme sagsøgerens betalingskrav.

Retsforhandlinger

46 Ved stævning indleveret til Rettens Justitskontor den 30. september 2003 anlagde sagsøgeren denne sag.

47 Den skriftlige forhandling blev afsluttet den 22. april 2004.

48 På baggrund af den refererende dommers rapport har Retten (Femte Afdeling) besluttet at indlede den mundtlige forhandling og har som led i foranstaltninger med henblik på sagens tilrettelæggelse i henhold til artikel 64 i Rettens procesreglement anmodet parterne om at fremlægge visse dokumenter og besvare en række skriftlige spørgsmål inden retsmødet. Parterne har fremsendt deres besvarelser og fremlagt dokumenterne inden for den fastsatte frist.

49 Den 6. oktober 2005 blev der afholdt et uformelt møde for Rettens Femte Afdeling i forbindelse med foranstaltninger med henblik på sagens tilrettelæggelse for at undersøge muligheden for at afslutte sagen ved et forlig.

50 Parterne afgav mundtlige indlæg og besvarede spørgsmål fra Retten under retsmødet den 6. oktober 2005.

51 Ved retsmødets afslutning tildelte Retten parterne en frist indtil den 30. november 2005 med henblik på at undersøge mulighederne for et forlig i sagen. Formanden for Femte Afdeling besluttede herefter at udsætte afslutningen af den mundtlige forhandling.

52 Ved skrivelse indleveret til Rettens Justitskontor den 23. november 2005 meddelte sagsøgeren Retten, at parterne denne dato endnu ikke var nået frem til et forlig.

53 Sagsøgeren frafaldt ved samme skrivelse delvist sine erstatningskrav og ændrede sine påstande som følge heraf. Sagsøgeren gav navnlig afkald på sit krav om fuldstændig eller delvis erstatning for visse indirekte tab svarende til et samlet beløb på 1 402 179,95 GBP, et beløb, som eventuelt kan tildeles som erstatning for ikke-økonomisk skade.

54 Ved skrivelse indleveret til Rettens Justitskontor den 29. november 2005 oplyste Kommissionen Retten om, at der ikke kunne opnås forlig mellem parterne i sagen.

55 Kommissionen fremsatte den 6. januar 2006 sine bemærkninger om sagsøgerens delvise afkald på sine påstande om erstatning. Den angav navnlig, at den opretholdt sin frifindelsespåstand og påstanden om, at sagsøgeren tilpligtedes at betale sagens omkostninger. Kommissionen gjorde subsidiært gældende, at sagsøgeren, såfremt selskabet helt eller delvist skulle få medhold, under alle omstændigheder skulle bære mindst en tredjedel af sine egne omkostninger.

56 Formanden for Femte Afdeling afsluttede den mundtlige forhandling den 16. januar 2006. Parterne blev oplyst herom ved brev af 18. januar 2006.

Parternes påstande

57 Sagsøgeren har nedlagt følgende påstande:

— Kommissionen tilpligtes at betale sagsøgeren:

— principalt et beløb på 448 947,78 EUR

— dette beløbs renter, der den 31. juli 2003 udgjorde 98 121,24 GBP, samt renter fra den 1. august 2003 til datoen for dommens afsigelse

— følgende beløb som erstatning for indirekte tab, nemlig

— 34 751,14 GBP til dækning af advokatsalær

— 87 000 GBP til dækning af skade som følge af, at det var nødvendigt at sælge en del af sagsøgerens faste ejendom på et ugunstigt tidspunkt

— et af Retten fastsat beløb som erstatning for ikke-økonomisk skade.

— Kommissionen tilpligtes at betale sagens omkostninger [sagsøgerens skrivelse af 23. november 2005 om delvist frafald, punkt 7].

58 Kommissionen har nedlagt følgende påstande:

— Frifindelse.

— Sagsøgeren tilpligtes at betale sagens omkostninger.

— Subsidiært tilpligtes sagsøgeren, såfremt selskabet helt eller delvist får medhold i sagen, at bære mindst en tredjedel af sine egne omkostninger.

Retlige bemærkninger

Rettens indledende bemærkninger

59 Det skal indledningsvis påpeges, at Fællesskabets erstatningsansvar uden for kontraktforhold for dets organers ulovlige adfærd efter artikel 288, stk. 2, EF ifølge fast retspraksis forudsætter, at en række betingelser er opfyldt, nemlig at den adfærd, der lægges institutionerne til last, er retsstridig, at der foreligger et virkeligt tab, og at der er årsagsforbindelse mellem denne adfærd og det påståede tab (Domstolens dom af 29.9.1982, sag 26/81, Oleifici Mediterranei mod EØF, Sml. s. 3057, præmis 16, Rettens dom af 11.7.1996, sag T-175/94, International Procurement Services mod Kommissionen, Sml. II, s. 729, præmis 44, og af 11.7.1997, sag T-267/94, Oleifici Italiani mod Kommissionen, Sml. II, s. 1239, præmis 20).

60 Så snart en af disse betingelser ikke er opfyldt, må sagsøgte frifindes i det hele, uden at det er nødvendigt at undersøge, om de øvrige betingelser er opfyldt (Domstolens dom af 15.9.1994, sag C-146/91, KYDEP mod Rådet og Kommissionen, Sml. I, s. 4199, præmis 19 og 81, samt Rettens dom af 20.2.2002, sag T-170/00, Förde-Reederei mod Rådet og Kommissionen, Sml. II, s. 515, præmis 37, og af 19.3.2003, sag T-273/01, Innova Privat-Akademie mod Kommissionen, Sml. II, s. 1093, præmis 23).

61 Med henblik på at opfylde betingelsen om, at den adfærd, der lægges institutionerne til last, er retsstridig, skal der ifølge retspraksis føres bevis for en tilstrækkelig kvalificeret overtrædelse af en bestemmelse, der har til formål at tillægge borgerne rettigheder (Domstolens dom af 4.7.2000, sag C-352/98 P, Bergaderm og Goupil mod Kommissionen, Sml. I, s. 5291, præmis 42).

62 For så vidt angår kravet om, at overtrædelsen skal være tilstrækkeligt kvalificeret, er det afgørende kriterium herfor, om den pågældende fællesskabsinstitution åbenbart og groft har overskredet grænserne for sine skønsbeføjelser. Såfremt denne institution har et stærkt begrænset eller intet skøn, kan selve den omstændighed, at der er begået en overtrædelse af fællesskabsretten, være tilstrækkelig til at bevise, at der foreligger en tilstrækkelig kvalificeret krænkelse (Domstolens dom af 10.12.2002, sag C-312/00 P, Kommissionen mod Camar og Tico, Sml. I, s. 11355, præmis 54, og Rettens dom af 12.7.2001, forenede sager T-198/95, T-171/96, T-230/97, T-174/98 og T-225/99, Comafrica og Dole Fresh Fruit Europe mod Kommissionen, Sml. II, s. 1975, præmis 134).

63 Det skal tilføjes, at Fællesskabets forpligtelse til at erstatte skader forårsaget af dets institutioner ifølge artikel 288, stk. 2, EF bygger på »de almindelige retsgrundsætninger, der er fælles for medlemsstaternes retssystemer«, og følgelig uden at begrænse rækkevidden af disse principper til kun at gælde Fællesskabets ansvar uden for kontraktforhold for dets institutioners ulovlige adfærd.

64 Nationale bestemmelser om ansvar uden for kontraktforhold gør det imidlertid muligt for borgere, om end i varierende grad, på bestemte områder og efter forskellige fremgangsmåder ad rettens vej at opnå erstatning for visse skader, selv når der ikke foreligger nogen ulovlig handling fra skadevolderen.

65 I det tilfælde, hvor en skade opstår ved en adfærd fra fællesskabsinstitutionernes side, hvis ulovlighed ikke er godtgjort, kan Fællesskabet ifalde ansvar uden for

kontraktforhold, når betingelserne om tilstedeværelsen af det påståede tab, årsagsforbindelse mellem tabet og den handling, der lægges Fællesskabets institutioner til last, samt det pågældende tabs usædvanlige og særlige karakter er opfyldt samtidigt (jf. i denne retning Domstolens dom af 15.6.2000, sag C-237/98 P, Dorsch Consult mod Rådet og Kommissionen, Sml. I, s. 4549, præmis 19).

66 Hvad angår disse to begreber er et tab usædvanligt, når det overskrider grænserne for, hvilke risici der knytter sig til økonomisk virksomhed inden for det pågældende område, og særligt når det rammer en særlig kategori af erhvervsdrivende uforholdsmæssigt hårdt i forhold til andre erhvervsdrivende (Rettens dom i sagen Förde-Reederei mod Rådet og Kommissionen, præmis 56, og af 10.2.2004, forenede sager T-64/01 og T-65/01, Afrikanische Frucht-Compagnie og Internationale Fruchtimport Gesellschaft Weichert mod Rådet og Kommissionen, Sml. II, s. 521, præmis 151).

67 Det er på grundlag af disse bemærkninger, at sagsøgerens erstatningspåstand skal undersøges.

68 Ifølge det sagsøgende selskab bør det få medhold i sine påstande som følge af, at Kommissionen har tilsidesat de principper, der medfører erstatning uden for kontraktforhold, og som er anerkendt i et stort antal medlemsstater. Sagsøgeren har i den forbindelse henvist til følgende søgsmål:

— civilt søgsmål støttet på principperne om ugrundet berigelse (de in rem versio)

— civilt søgsmål støttet på uanmodet forretningsførelse (negotiorum gestio)

— søgsmål støttet på tilsidesættelse af det fællesskabsretlige princip om beskyttelse af den berettigede forventning

— civilt søgsmål støttet på den omstændighed, at Kommissionens retsakter udgør en fejl eller en undladelse, som har påført sagsøgeren en skade.

69 Retten bemærker, at sagsøgerens erstatningskrav hviler dels på ordninger om ansvar uden for kontraktforhold, uden at der foreligger en retsstridig adfærd fra Fællesskabets institutioner eller disses befuldmægtigede ved udøvelsen af deres hverv (ugrundet berigelse og uanmodet forretningsførelse), dels på ordningen om Fællesskabets ansvar uden for kontraktforhold med tilstedeværelsen af en retsstridig adfærd fra dets institutioner og disses befuldmægtigede ved udøvelsen af deres hverv (tilsidesættelsen af princippet om beskyttelsen af den berettigede forventning og Kommissionens fejl eller undladelser).

Krav støttet på Fællesskabets ansvar uden for kontraktforhold uden retsstridig adfærd fra dets institutioner (søgsmål om ugrundet berigelse og uanmodet forretningsførelse)

Parternes argumenter

70 For så vidt angår det civile søgsmål om ugrundet berigelse har sagsøgeren gjort gældende, at dettes anvendelse i henhold til medlemsstaternes fælles retsgrundsætninger forudsætter, at fire betingelser er opfyldt, nemlig at:

— Sagsøgte er blevet beriget.

— Sagsøgeren har lidt et tab.

— Der foreligger årsagsforbindelse mellem sagsøgtes berigelse og sagsøgerens tab.

— Hverken berigelsen eller tabet er støttet på gældende ret. Med andre ord er berigelsen urimelig eller »ugrundet«.

71 Sagsøgeren har for så vidt angår den første betingelse gjort gældende, at Kommissionen er blevet beriget svarende til den samlede værdi af de tjenesteydelser, der ligger til grund for regningerne for de udsatte betalinger, dvs. 448 947,78 EUR.

72 Sagsøgeren har for så vidt angår den anden betingelse gjort gældende, at eftersom de regninger, hvor Kommissionen har udsat betailingen, svarer til de tjenesteydelser, som sagsøgeren har leveret eller har overladt til tredjemænd og betalt for, har denne udsættelse medført et tab for sagsøgeren for de samme beløb. Beløbene har ikke kunnet inddrives hos Helmico, der har påberåbt sig betalingsstandsningen og Kommissionens indtægtsordrer som forsvarsanbringender i det søgsmål, som sagsøgeren har iværksat i Det Forenede Kongerige. Sagsøgeren har tilføjet, at Helmicos åbenbare konkurs samt dets lederes forsvinden har gjort sagsøgerens tab endeligt.

73 Sagsøgeren har for så vidt angår den tredje betingelse gjort gældende, at det følger af ovenstående, at der er en direkte forbindelse mellem det beløb, som Kommissionen har opnået som berigelse, og det beløb, som sagsøgeren har lidt som tab.

74 Sagsøgeren har for så vidt angår den fjerde betingelse gjort gældende, at Kommissionens afslag på at gennemføre betalingerne for de arbejder, der blev udført efter, at man i oktober 1998 opdagede, at der forelå svig, ikke kan begrundes i henhold til finansforordningen, eftersom de senere regningers lovlighed ikke er blevet draget i tvivl. Kommissionen kunne således, da alle sagens omstændigheder forelå fuldt oplyst, benytte de tjenesteydelser, som sagsøgeren, uden nogensinde at være blevet betalt for, havde leveret, idet den anvendte sine beføjelser til — på det tidspunkt, hvor sagsøgeren havde gennemført sine forpligtelser — udsættelse og opkrævning, og skønt betalingen var den eneste forpligtelse i kontrakten, som den manglede at gennemføre. Kommissionen opnåede således en urimelig og ugrundet berigelse.

75 Sagsøgeren har ligeledes støttet sig på det almindelige fællesskabsretlige princip om, at Fællesskaberne ikke på urimelig vis bør opnå en berigelse til skade for tredjemand.

76 Sagsøgeren har for så vidt angår det civile søgsmål vedrørende uanmodet forretningsførelse gjort gældende, at anvendelsen heraf i henhold til medlemsstaternes fælles retsgrundsætninger forudsætter, at følgende fem betingelser er opfyldt:

— Varetagelsen af den begunstigedes (eller forretningsførerens) forretninger bør såvel retligt som materielt være fordelagtig for den begunstigede.

— På tidspunktet for sagens faktiske omstændigheder var den begunstigede ikke i stand til at varetage sine egne forretninger, men de skulle varetages.

— Forretningsføreren havde ikke til hensigt at handle uden modydelse. Der forelå ikke animus donandi.

— Forretningsføreren havde ingen kontraktlig forpligtelse til at varetage den begunstigedes forretninger.

— Det kunne med rimelighed forventes, at den begunstigede havde handlet som forretningsføreren, hvis denne havde været bevidst om nødvendigheden af at handle.

77 Den første betingelse er opfyldt, eftersom Kommissionen har udsendt sine afsluttende, billigende projektrapporter og således har godkendt sagsøgerens arbejde.

78 Den anden betingelse er opfyldt, fordi det følger åbenbart af telefaxen af 5. oktober 1998, at Kommissionen, idet den frygtede, at den russiske og den moldoviske kontrakt ikke ville blive gennemført, anmodede sagsøgeren om at træffe foranstaltninger til deres gennemførelse.

79 Den tredje betingelse er opfyldt, eftersom sagsøgeren i oktober 1998 deltog i bekymringen over den manglende betaling, hvilket viste, at selskabet ikke havde til hensigt at levere tjenesteydelserne uden vederlag. Dette bekræftes af, at sagsøgeren sammen med Helmico havde sørget for at åbne en særlig konto, hvortil sagsøgeren havde en fuldmagt, således at alle betalinger, som Kommissionen udførte til denne konto, kunne overføres til sagsøgte.

80 Den fjerde betingelse er opfyldt, idet Kommissionen selv benægter, at der foreligger noget kontraktforhold mellem den og sagsøgeren.

81 Den femte betingelse er opfyldt, eftersom Kommissionen i sin telefax af 5. oktober 1998 skrev:

»Hvis Kommissionen ikke har modtaget et sådant løfte inden mandag den 12. oktober [1998], vil Kommissionen skride til andre midler for at sikre projektets gennemførelse i overensstemmelse med bestemmelserne i kontrakten.«

82 Det er sagsøgerens opfattelse, at tilstedeværelsen af uanmodet forretningsførelse medfører en forpligtelse for administratoren til fortsat at forvalte den begunstigedes forretninger, indtil sidstnævnte selv er i stand til at varetage disse og handle fornuftigt som bonus pater. Den begunstigede skal erstatte administratoren de tjenesteydelser, der leveres, og omkostningerne som følge af denne forvaltning. I denne sag har sagsøgeren således efter at have gennemført det russiske og det moldoviske projekt og efter at have handlet fornuftigt ret til en rimelig erstatning for det udførte arbejde og til erstatning for alle de omkostninger, der er afholdt ved gennemførelsen af dette arbejde.

83 Sagsøgeren har gjort gældende, at anvendelsen af disse almindelige principper om ansvar uden for kontraktforhold, der er fælles i medlemsstaterne, ikke er underlagt betingelsen om, at den, der har opnået en berigelse, eller den begunstigede har udvist en ulovlig adfærd. Den ulovlige handling indtræffer udelukkende, når og hvis den, der har opnået en berigelse, nægter at tilbagebetale den, der har lidt et tab (ugrundet berigelse), eller den begunstigede nægter at erstatte forretningsføreren (uanmodet forretningsførelse). Følgelig har sagsøgeren nedlagt påstand om, at alle selskabets krav tages til følge.

84 Kommissionen har henvist til fast retspraksis, hvorefter Fællesskabets ansvar uden for kontraktforhold forudsætter, at sagsøgeren beviser, at den adfærd, der lægges den berørte institution til last, har været retsstridig, at der foreligger et virkeligt tab, og at der er årsagsforbindelse mellem denne adfærd og det påståede tab (Rettens dom af 29.1.1998, sag T-113/96, Dubois et fils mod Rådet og Kommissionen, Sml. II, s. 125, præmis 54, og af 27.2.2003, sag T-61/01, Vendedurias de Armadores Reunidos mod

Kommissionen, Sml. II, s. 327, præmis 40). Når en af disse betingelser ikke er opfyldt, må sagsøgte frifindes i det hele, uden at det er nødvendigt at undersøge, om de øvrige betingelser for, at Fællesskabet ifalder et ansvar uden for kontraktforhold, er opfyldt (jf. dommen i sagen Innova Privat Akademie mod Kommissionen, præmis 23 og den deri nævnte retspraksis).

85 Kommissionen har for det første gjort gældende, at eftersom sagsøgeren som led i sine krav, der er støttet på henholdsvis ugrundet berigelse og uanmodet forretningsførelse, ikke har fremsat nogen konkret påstand om ulovligheden af Kommissionens adfærd, må Kommissionen frifindes for disse krav, idet betingelsen om institutionens adfærds ulovlighed ikke er opfyldt. For så vidt angår sagsøgerens argument, hvorefter den manglende erstatning i sig selv skulle udgøre den ulovlige handling, drejer det sig ifølge Kommissionen om en cirkelslutning, idet den påståede skade og den faktiske omstændighed, der skaber ansvaret, er uadskillelige.

86 Kommissionen har subsidiært gjort gældende, at betingelserne for at anlægge en sag støttet på princippet om forbud mod ugrundet berigelse eller uanmodet forretningsførelse ikke er opfyldt.

87 Det kan særligt ikke lægges Kommissionen til last, at den uretmæssigt eller ugrundet har opnået en berigelse til skade for sagsøgeren som følge af udsættelsen af betalingerne til Helmico og udstedelsen af indtægtsordrerne mod sidstnævnte efter svig inden for rammerne af deres kontraktforhold. Kommissionen har ved denne fremgangsmåde opfyldt en betingelse, som er udtrykkeligt bestemt i finansforordningen, og som i modsætning til, hvad sagsøgeren har gjort gældende, ikke har fremkaldt en rettighed til fordel for underleverandøren. Kommissionen har derimod fundet, at en sådan forpligtelse udelukker muligheden for at tage hensyn til en hvilken som helst tredjemands interesser.

88 Det er ikke berettiget, når sagsøgeren anfører, at selskabet har oplevet et »urimeligt« tab, eftersom det beløb, som det kræver for de udførte arbejder, i henhold til dets kontraktforpligtelser svarer til det beløb, som Helmico skylder selskabet i medfør af kontrakten om underleverance. Kommissionen har bemærket, at sagsøgeren har valgt ikke at indgå i et kontraktforhold med Kommissionen, og at selskabet derfor ikke kan påberåbe sig de garantier, hvorefter det ville have de samme rettigheder som en medkontrahent.

89 Det er Kommissionens opfattelse, at det civile søgsmål støttet på uanmodet forretningsførelse ikke er oprettet for at behandle den situation, hvor en underleverandør i henhold til en kontrakt udfører arbejder for en tredjemand. Kommissionen har henvist til de artikler, der i oktober 2003 er udfærdiget af Arbejdsgruppen for en Europæisk Civilret vedrørende de europæiske retsgrundsætninger om frivillig indgriben i en anden persons forretninger. Disse artikler udelukker på forhånd, at der foreligger ansvar, »når den indtrædende har forpligtet sig over for tredjemand til at handle«. I denne sag er et ansvar i medfør af uanmodet forretningsførelse på forhånd udelukket, idet sagsøgeren kun gennemførte de forpligtelser, der påhvilede selskabet i henhold til dets kontrakt med Helmico.

90 Ifølge disse artikler er et ansvar i medfør af uanmodet forretningsførelse ligeledes udelukket som følge af, at »den indtrædende« skal have en »rimelig grund til at handle«. »Den indtrædende har ikke rimelig grund til at handle, hvis denne har en reel mulighed for at have kendskab til ordregiverens hensigter, men afholder sig fra at undersøge disse.« I denne sag har Kommissionen vurderet, at sagsøgeren, selv om det forudsættes, at kontrakten med Helmico var ophørt med at eksistere (hvilket ikke er tilfældet), udmærket kunne indhente oplysninger om Kommissionens ønsker. Sagsøgeren har ved at afstå herfra handlet »uden omtanke«. Denne påstand er herved, og idet sagsøgeren konkluderede, at Kommissionen ønskede, at selskabet handlede, som det har handlet, omfattet af anbringendet om tilsidesættelse af princippet om beskyttelse af den berettigede forventning.

Rettens bemærkninger

91 Det skal for det første bemærkes, at ordningen med ansvar uden for kontraktforhold — i den form, ordningen er indrettet i de fleste nationale retssystemer — ikke

nødvendigvis indeholder betingelser om, at sagsøgtes adfærd er ulovlig eller culpøs. De søgsmål, der er støttet på ugrundet berigelse eller uanmodet forretningsførelse, er indrettet på under særlige civilretlige omstændigheder at skabe et grundlag for, at der stiftes en ikke-kontraktlig forpligtelse, der som hovedregel består i, at den, der har opnået en berigelse, eller den begunstigede henholdsvis skal tilbagebetale det uretmæssigt modtagne eller skal yde erstatning til forretningsføreren.

92 Det følger således ikke heraf, at Kommissionen skal frifindes for disse anbringender, som sagsøgeren har fremført, om ugrundet berigelse eller om uanmodet forretningsførelse, alene fordi betingelsen om institutionens ulovlige adfærd ikke er opfyldt, som Kommissionen principalt har gjort gældende.

93 Som det er blevet fremført i præmis 63-66 ovenfor, medfører artikel 288, stk. 2, EF en forpligtelse for Fællesskabet til at erstatte skader forårsaget af dets institutioner uden at begrænse ordningen med Fællesskabets ansvar uden for kontraktforhold til kun at gælde for dets institutioners culpøse adfærd. En af Fællesskabets institutioners retsakter eller adfærd kan faktisk, også selv om den er lovlig, forårsage et unormalt og særligt tab, som Fællesskabet er forpligtet til at erstatte i henhold til den nævnte retspraksis.

94 Fællesskabernes retsinstanser har endvidere allerede haft mulighed for at anvende visse principper om tilbagesøgning, navnlig vedrørende forbuddet mod ugrundet berigelse, som er en af fællesskabsrettens almindelige retsgrundsætninger (Domstolens dom af 10.7.1990, sag C-259/87, Grækenland mod Kommissionen, Sml. I, s. 2845, summarisk offentliggørelse, præmis 26, Rettens dom af 10.10.2001, sag T-171/99, Corus UK mod Kommissionen, Sml. II, s. 2967, præmis 55, og af 3.4.2003, forenede sager T-44/01, T-119/01 og T-126/01, Vieira m.fl. mod Kommissionen, Sml. II, s. 1209, præmis 86).

95 Følgelig skal det undersøges, om betingelserne for søgsmålet om ugrundet berigelse eller betingelserne for søgsmålet støttet på uanmodet forretningsførelse er opfyldt i denne sag, med henblik på at bestemme, om disse principper finder anvendelse.

96 Her må det i enighed med Kommissionen konstateres, at der ud fra denne sags faktiske og retlige sammenhæng ikke kan gives medhold i søgsmål, som er støttet på ugrundet berigelse eller uanmodet forretningsførelse.

97 Disse søgsmål kan nemlig ud fra de almindelige retsgrundsætninger, der er fælles for medlemsstaternes retssystemer, ikke gennemføres, når fordelen ved berigelsen eller ved forretningsførelsen hviler på en kontrakt eller en lovforpligtelse. Det følger endvidere af de samme grundsætninger, at sådanne søgsmål almindeligvis kun kan anvendes subsidiært, dvs. når skadelidte ikke har nogen anden søgsmålsmulighed for at opnå det, som vedkommende har til gode.

98 Det står i den foreliggende sag fast, at der består et kontraktforhold mellem Kommissionen og Helmico og mellem Helmico og sagsøgeren. Det påståede direkte tab svarer til den betaling, som Helmico skylder sagsøgeren i medfør af kontrakten om underleverance, der er indgået mellem disse to parter, og som i denne forbindelse indeholder en værnetingsklausul, hvorefter de engelske og walisiske retsinstanser har kompetence vedrørende eventuelle tvister om kontrakten. Det tilkommer således utvivlsomt Helmico at betale de arbejder, sagsøgeren har udført, og påtage sig et eventuelt ansvar, der måtte følge af manglende betaling, hvilket endvidere viser sig ved det søgsmål, som sagsøgeren i denne forbindelse har indledt mod Helmico, og som, selv om sagen er udsat, verserer for High Court of Justice. Helmicos eventuelle insolvens kan ikke begrunde, at Kommissionen påtager sig dette ansvar, idet sagsøgeren ikke kan have to debitorer for den samme ret til betaling. Det følger nemlig af sagens akter, hvilket ikke anfægtes af sagens parter, at denne retssag for High Court of Justice vedrører betaling af de tjenesteydelser, der danner genstand for det foreliggende søgsmål.

99 Det følger heraf, at en eventuel berigelse af Kommissionen eller tab for sagsøgeren ikke kan betegnes som ugrundet, da forholdet hidrører fra den gældende kontrakt.

100 En tilsvarende argumentation kan ligeledes benyttes for at udelukke anvendelsen af principperne om civilt søgsmål for uanmodet forretningsførelse, som i henhold til de almindelige retsgrundsætninger, der er fælles for medlemsstaternes retssystemer, kun meget undtagelsesvis kan anvendes for generelt at pålægge offentlige myndigheder ansvar og nærmere bestemt i den foreliggende sags faktiske og retlige sammenhæng. Det er af de nedenstående årsager åbenbart, at betingelserne for civilt søgsmål støttet på uanmodet forretningsførelse ikke er opfyldt.

101 Det skal bemærkes, at sagsøgerens gennemførelse af sine kontraktforpligtelser i forhold til Helmico ikke gyldigt kan betegnes som frivillig indgriben i en anden persons forretninger, som nødvendigvis skal varetages, hvilket kræves ved den pågældende handling. Sagsøgeren kontaktede i oktober 1998, før selskabet påtog sig det russiske og det moldoviske projekt, nemlig Kommissionen, hvilket fratog dets handling karakteren af frivilligt initiativ. Endvidere er sagsøgerens konklusion, som udledes af brevet af 5. oktober 1998, hvorefter Kommissionen ikke kunne forvalte de pågældende projekter, fejlagtig i betragtning af dette brevs indhold, hvori Kommissionen udtrykkeligt tog hensyn til sin mulighed for at »skride til andre midler for at sikre projektets gennemførelse«. Endelig modsiger sagsøgerens argumentation ligeledes principperne om uanmodet forretningsførelse hvad angår den begunstigedes kendskab til forretningsførerens handling. Forretningsførerens handlinger foretages nemlig som hovedregel uden den begunstigedes vidende, eller i hvert fald uden at sidstnævnte er bevidst om nødvendigheden af at handle øjeblikkeligt. Sagsøgeren har selv gjort gældende, at selskabets beslutning om at fortsætte arbejderne i oktober 1998 fulgte af Kommissionens tilskyndelse.

102 Det er desuden relevant at bemærke, at de erhvervsdrivende ifølge retspraksis selv bærer de økonomiske risici, der er forbundet med deres virksomhed, i forhold til omstændighederne i hver enkelt sag (jf. Rettens dom af 17.12.1998, sag T-203/96,

Embassy Limousines & Services mod Parlamentet, Sml. II, s. 4239, præmis 75 og den deri nævnte retspraksis).

103 Det er ikke blevet godtgjort, at sagsøgeren har lidt et usædvanligt eller særligt tab, som overskrider grænserne for de økonomiske og forretningsmæssige risici, der knytter sig til selskabets virksomhed. Der foreligger i ethvert kontraktforhold en vis risiko for, at en kontrahent ikke gennemfører kontrakten på tilfredsstillende vis eller endog bliver insolvent. Det tilkommer kontrahenterne at afhjælpe denne risiko på passende vis i selve kontrakten. Sagsøgeren var ikke uvidende om, at Helmico ikke opfyldte sine forpligtelser i henhold til kontrakten, men valgte bevidst at fortsætte opfyldelsen af sine i stedet for at iværksætte en formel klage. Selskabet løb herved en handelsrisiko, som kan betegnes normal. Det henhører derfor under anbringendet om tilsidesættelse af princippet om beskyttelse af den berettigede forventning, om dette valg fulgte af Kommissionens tilskyndelse og/eller helt eller delvist skyldtes selskabets tro på, at Kommissionen ville sikre betalingen af dets tjenesteydelser, hvis Helmico ikke kunne.

104 Under disse omstændigheder kan sagsøgerens første to anbringender vedrørende de almindelige retsgrundsætninger, der er fælles for medlemsstaternes retssystemer, om objektivt ansvar uden for kontraktforhold ikke tages til følge.

Kravene støttet på Fællesskabets ansvar uden for kontraktforhold for dets organers retsstridige adfærd

Den berettigede forventning

— Parternes argumenter

105 Sagsøgeren har henvist til retspraksis, hvorefter retten til at påberåbe sig beskyttelse af den berettigede forventning omfatter enhver borger, der befinder sig i en

situation, hvoraf følger, at Fællesskabets administration har givet borgeren anledning til visse begrundede forhåbninger. Sagsøgeren har endvidere understreget, at de erhvervsdrivende selv bærer de økonomiske risici, der er forbundet med deres virksomhed, under hensyntagen til de særlige omstændigheder i hver enkelt sag.

106 Sagsøgeren har gjort gældende, at mødet med Kommissionen den 2. oktober 1998 og den senere korrespondance vedrørende oprettelsen af en særlig bankkonto for Helmico, hvortil sagsøgeren havde fuldmagt, gav selskabet forhåbninger om, at Kommissionen ville sørge for, at det reelt ville blive betalt for det arbejde, det havde udført.

107 Det er sagsøgerens opfattelse, at selskabet på baggrund af disse forhåbninger afsluttede det moldoviske og det russiske projekt. Sagsøgeren har herved ikke båret en risiko, der var forbundet med selskabets virksomhed, fordi det frit kunne ophøre med at levere de pågældende tjenesteydelser, eftersom det ikke var Kommissionens medkontrahent og ikke blev betalt af Helmico. I det omfang selskabet arbejdede for Kommissionen, kunne det med rimelighed forvente at modtage en fair behandling og ikke løbe den risiko ikke at blive betalt for leveringen af de tjenesteydelser, som Kommissionen indtrængende havde anmodet om.

108 Kommissionen har handlet fejlagtigt, hvilket medfører dens ansvar uden for kontraktforhold, ved at tilskynde sagsøgeren til at fuldende tjenesteydelserne, ved endvidere at afvise at betale Helmico for disse ydelser og ved ikke at træffe forholdsregler for at sikre, at sagsøgeren blev holdt skadesløs for det arbejde, selskabet havde udført.

109 Sagsøgeren har gjort gældende, at der af Kommissionens samlede adfærd i denne sag fulgte præcise forsikringer, selv om de ikke var udtrykkelige, herunder de forhold,

der bestod i en fuldstændig mangel på reaktion fra Kommissionens side, som sammenfattes og fortolkes som følger:

— Sagsøgeren har gjort Kommissionen opmærksom på, at Helmico ikke betalte sagsøgeren, og at Helmico snød sagsøgeren ved at lave forfalskede dokumenter vedrørende de fakturaer, som Helmico havde oversendt til Kommissionen.

— Kommissionen har vurderet, at dette udgør svig, fordi fællesskabsmidler var blevet overført til Helmico, og fordi denne ikke havde betalt den pågældende tjenesteyder, dvs. sagsøgeren.

— Sagsøgeren har over for Kommissionen givet udtryk for, at selskabet heller ikke havde til hensigt at bruge tid og omkostninger, før der kunne findes en ordning, der kunne sikre, at det blev betalt.

— Kommissionen er blevet oplyst om oprettelsen af en sådan ordning og har ikke fremsat nogen indvendinger. Denne ordning er nærmere bestemt blevet gennemført ved at oprette en bankkonto for Helmico, hvortil sagsøgeren havde en fuldmagt.

— Et medlem af Kommissionen havde bekymret sig over, at det russiske projekt ikke kunne gennemføres, og meddelte sagsøgeren, at Kommissionen kunne undersøge andre muligheder for at gennemføre de pågældende projekter, såfremt parterne ikke nåede frem til en løsning af deres uoverensstemmelser.

— Kommissionen har givet sagsøgeren tilladelse til at fortsætte gennemførelsen af det russiske og det moldoviske projekt og oplyste først sagsøgeren om, at betalingerne til Helmico blev udsat, og at indtægtsordrerne blev udstedt, efter at de nævnte projekter var gennemført.

— Sagsøgeren har faktisk gennemført det russiske og det moldoviske projekt, og rapporterne vedrørende deres gennemførelse er blevet godkendt af Kommissionen.

— Kommissionen har gennemført en betaling til Helmicos bankkonto, som sagsøgeren havde fuldmagt til.

— Som det følger af Kommissionens skrivelse af 22. marts 2002, havde den planlagt en yderligere overførsel til sagsøgeren beregnet på grundlag af det arbejde, som selskabet havde udført, og de omkostninger, selskabet havde afholdt, men man besluttede, at der var retlig usikkerhed om, hvorvidt disse betalinger kunne anfægtes af Helmico eller konkursboet.

— Kommissionen udsatte først alle øvrige betalinger og udstedte i april 2000 indtægtsordrer mod Helmico, da sagsøgeren havde gennemført det russiske og det moldoviske projekt, og rapporterne om gennemførelsen af projekterne var blevet godkendt af Kommissionen.

— Den 15. juni 2000 sendte formanden for Masdar en telefax til kommissæren med ansvar for eksterne forbindelser, hvori han erklærede følgende: »For 18 måneder siden advarede vi Kommissionen om de vanskeligheder, vi havde med vores medkontrahent Helmico i de to ovennævnte projekter. Vi modtog

forsikringer om, at Kommissionen, hvis vi fortsatte projekterne, ville sikre, at vi ville blive betalt for vores tjenesteydelser. Vi har fortsat med at finansiere og gennemføre de to projekter i jeres navn under betydelige omkostninger på trods af, at vi allerede var blevet klar over, at Helmico havde snydt Masdar, og at midlerne formodentlige ville være umulige at opkræve.«

— Kommissærens svar ved skrivelse af 25. juli 2000 anfægtede ikke erklæringen fra Masdars formand, hvorefter sidstnævnte havde modtaget forsikring om, at selskabet ville blive betalt.

110 Kommissionen har bemærket, at de erhvervsdrivende ifølge fast retspraksis bærer de økonomiske risici, der er forbundet med deres virksomhed, i forhold til omstændighederne i hver enkelt sag. Denne regel modereres imidlertid af princippet om overholdelsen af den berettigede forventning. I henhold til fast retspraksis omfatter retten til at påberåbe sig princippet om beskyttelse af den berettigede forventning enhver borger, hos hvem Fællesskabets administration har givet anledning til begrundede forhåbninger, navnlig ved at afgive præcise løfter.

111 Kommissionen har vurderet, at mødet med Kommissionen den 2. oktober 1998 og den senere korrespondance, som sagsøgeren har påberåbt sig, ikke med rette kan fortolkes som en »præcis forsikring« fra Kommissionen, hvorefter den ville have sørget for, at sagsøgeren faktisk blev betalt for de gennemførte arbejder.

112 Kommissionen har for så vidt angår det pågældende møde fundet, at det tilkommer sagsøgeren at påvise, at disse forsikringer, eller i det mindste de erklæringer, der med

rimelighed kan fortolkes som sådanne, faktisk er blevet givet selskabet ved dette møde, hvilket sagsøgeren ikke har gjort. Kommissionen har anført, at den fortsat er parat til at afslutte denne sag med et forlig og betale 249 314,35 EUR svarende til værdien af de tjenesteydelser, som sagsøgeren efter dette møde har faktureret for, såfremt sagsøgeren kan fremlægge dette bevis.

113 For så vidt angår telefaxen sendt til Helmico den 5. oktober 1998, erklærede Kommissionen blot, at den dels var bekymret over, at uoverensstemmelserne kunne skade gennemførelsen af den russiske kontrakt, og at den dels forsøgte at opnå en garanti for, at Helmico og sagsøgeren rent faktisk ville leve op til bestemmelserne i deres respektive kontrakter.

114 Det er Kommissionens opfattelse, at den efterfølgende korrespondance heller ikke kan fortolkes som en sådan forsikring. Korrespondancen bestod rent faktisk såvel i skrivelser mellem sagsøgeren og Helmico som i skrivelser fra Helmico til Kommissionen. Disse skrivelser indeholdt grundlæggende en garanti for, at Helmico og sagsøgeren havde løst deres uoverensstemmelser, og at den russiske og den moldoviske kontrakt ville blive gennemført. Skrivelserne indeholder andre oplysninger, navnlig om, at forvaltningen af de pågældende projekter var blevet overgivet til formanden for Masdar, og at visse skyldige betalinger i henhold til de nævnte kontrakter for fremtiden skulle indbetales på en bankkonto, som angiveligt tilhørte Masdar. Disse oplysninger var blot en gengivelse af den aftale, der var indgået mellem disse parter, sandsynligvis med henblik på at lette løsningen af deres forskellige synspunkter, og oplysningerne kan således ikke fortolkes som et forslag til ændring af de oprindelige kontraktbetingelser, som disse parter forelagde Kommissionen.

115 Kommissionen har ligeledes anfægtet, at dens manglende reaktion i sin skrivelse af 25. juli 2000 på Masdars erklæring i sin skrivelse af 15. juni 2000, hvorefter dette selskab »[havde modtaget] forsikringer om, at Kommissionen, hvis [selskabet] fortsatte projekterne, ville sikre, at [det] ville blive betalt for [sine] tjenesteydelser«, kan anses for en udtrykkelig garanti eller en stiltiende anerkendelse af, at Masdar

havde knyttet kontraktforhold med Kommissionen, eller at Kommissionen havde forpligtet sig til at sørge for, at sagsøgeren ville blive betalt for alle de arbejder, selskabet havde gennemført i medfør af sin kontrakt med Helmico (jf. Rettens dom af 27.3.1990, sag T-123/89, Chomel mod Kommissionen, Sml. II, s. 131, præmis 27).

116 Kommissionen har endvidere bemærket, at sagsøgeren for at kunne påberåbe sig princippet om beskyttelse af den berettigede forventning skal godtgøre, at der er årsagsforbindelse mellem de afgivne forsikringer og det lidte tab. Med andre ord skal sagsøgeren ikke blot bevise, at den pågældende fællesskabsinstitution har afgivet disse forsikringer, men at selskabet selv har lidt et tab ved at handle i tiltro til de nævnte forsikringer (dommen i sagen Embassy Limousines & Services mod Parlamentet).

117 Som følge heraf er den nævnte forsikring uden virkning, selv hvis det forudsættes, at skrivelsen af 25. juli 2000 indeholdt en forsikring om, at sagsøgeren ville blive betalt, idet et eventuelt tab, som sagsøgeren måtte have lidt, som følge af de omkostninger, selskabet afholdt for at gennemføre sin kontrakt indgået med Helmico, er opstået inden denne dato.

118 Kommissionen har nedlagt påstand om frifindelse, idet der ikke foreligger præcise forsikringer afgivet til sagsøgeren.

— Rettens bemærkninger

119 I henhold til fast retspraksis omfatter retten til at påberåbe sig princippet om beskyttelse af den berettigede forventning, som er et af Fællesskabets grundprincipper, enhver borger, hos hvem Fællesskabets administration har givet anledning til begrundede forhåbninger ved at afgive præcise løfter. Sådanne løfter skal, uanset under hvilken form de er afgivet, være præcise, ubetingede og samstemmende og stamme fra pålidelige og troværdige kilder (jf. Rettens dom af 21.7.1998, forenede sager T-66/96 og T-221/97, Mellett mod Domstolen, Sml. Pers.

I-A, s. 449, og II, s. 1305, præmis 104 og 107 og den deri nævnte retspraksis). Det er ligeledes fastslået ved retspraksis, at princippet om beskyttelse af den berettigede forventning udgør en retsgrundsætning, der tillægger borgerne rettigheder (Rettens dom af 6.12.2001, sag T-43/98, Emesa Sugar mod Rådet, Sml. II, s. 3519, præmis 64). Tilsidesættelsen af dette princip kan således pådrage Fællesskabet ansvar. Det gælder dog stadig, at de erhvervsdrivende selv skal bære de økonomiske risici, der er forbundet med deres virksomhed, under hensyntagen til de særlige omstændigheder i hver enkelt sag (jf. i denne retning Domstolens dom af 25.5.1978, forenede sager 83/76, 94/76, 4/77, 15/77 og 40/77, HNL m.fl. mod Rådet og Kommissionen, Sml. s. 1209, præmis 7, og af 24.6.1986, sag 267/82, Développement og Clemessy mod Kommissionen, Sml. s. 1907, præmis 33).

120 Det fremgår af sagens akter, at sagsøgerens påståede forhåbninger vedrørte Kommissionens betaling for de tjenesteydelser, der i henhold til kontrakten blev leveret til Helmico. Det må her fastslås, at det skriftlige materiale fra Kommissionen i den foreliggende sag, som Retten er i besiddelse af, på ingen måde kan fortolkes som præcise forsikringer, der kunne skabe begrundede forhåbninger hos sagsøgeren om, at Kommissionen påtog sig at betale selskabets tjenesteydelser.

121 Telefaxen af 5. oktober 1998 var nemlig adresseret til Helmico og indeholdt endvidere en advarsel med angivelse af, at Kommissionen, såfremt gennemførelsen af det russiske projekt skulle vise sig at blive skadet, med henblik på at gennemføre projektet kunne skride til andre midler end tjenesteydelserne fra det konsortium, som Helmico og sagsøgeren udgjorde. Det kan følgelig hverken udledes af denne skrivelse, at Kommissionen »indtrængende opfordrede« til, at sagsøgeren gennemførte det russiske projekt for enhver pris, eller at Kommissionen forsikrede, at den, dersom Helmico ikke betalte sagsøgeren, ville sørge herfor.

122 Retten finder tillige, at korrespondancen om oprettelse af en særlig bankkonto for Helmico, hvortil sagsøgeren havde fuldmagt, heller ikke kan fortolkes som en

forsikring over for sagsøgeren, eftersom Kommissionen ikke udtrykte sig inden for rammerne af denne korrespondance, der både bestod i skrivelser mellem sagsøgeren og Helmico og skrivelser fra Helmico til Kommissionen. Ved disse skrivelser blev Kommissionen gjort bekendt med visse oplysninger vedrørende den økonomiske ordning mellem disse parter. Den omstændighed, at Kommissionen har taget ændringen af Helmicos bankkonto til efterretning, selv med kendskab til sagsøgerens fuldmagt til denne konto, kan imidlertid ikke fortolkes som nogen form for yderligere forsikring over for sagsøgeren.

123 En sådan forsikring kan ikke udledes af skrivelsen af 29. juli 1999 fra Kommissionen til sagsøgeren. Denne skrivelse oplyste nemlig sagsøgeren om Kommissionens beslutning om kun at udbetale 200 000 EUR a conto, der ville blive overført til Helmicos konto ud fra de regninger, dette selskab havde udstedt, samt Kommissionens beslutning om at udsætte fremtidige betalinger, indtil spørgsmålet om de økonomiske uregelmæssigheder inden for rammerne af det moldoviske og det russiske projekt blev afklaret. Denne skrivelse angav således klart, at de fremtidige betalinger ikke ville ske ud fra de arbejder, som sagsøgeren havde gennemført, men ud fra Helmicos regninger, og at udbetalingerne endvidere ville være betinget af resultatet af høringerne om anvendelsen af fællesskabsmidlerne.

124 Hvad herefter angår den skrivelse, Kommissionen sendte til sagsøgeren den 22. marts 2000, modsiges den vurdering, hvorefter denne skrivelse skulle indeholde betalingsforsikringer, af selve skrivelsens indhold, hvorved Kommissionen udtrykkeligt — navnlig som følge af de retlige konsekvenser af en eventuel insolvens hos Helmico — afslår sagsøgerens anmodning om at blive betalt direkte af Kommissionen, under hensyntagen til kontraktforholdet mellem Helmico og Masdar.

125 Hvad endelig angår skrivelsen af 25. juli 2000 kan det forhold, som Kommissionen med rette har bemærket, at skrivelsen ikke indeholder en reaktion på den påstand —

som sagsøgeren fremsatte for første gang, om, at Kommissionen havde givet forsikringer — ikke gælde som en bekræftelse af denne påstand, ligesom skrivelsen i sig selv ikke kan anses for at være en præcis forsikring afgivet af Kommissionen.

126 Retten er heller ikke i besiddelse af oplysninger, der kan godtgøre, at disse forsikringer blev afgivet ved mødet den 2. oktober 1998.

127 Endvidere må dette i betragtning af de andre forhold, der fremgår af sagsakterne, anses for højst usandsynligt. Præcise forsikringer om at betale sagsøgeren direkte ville nemlig a fortiori have betydet en ændring af de oprindelige kontraktbetingelser. Under disse omstændigheder skulle en ændring af de oprindelige rammer for kontrakten, som jo var skriftlige, normalt ligeledes gennemføres skriftligt. Den udtrykkelige anmodning om at bekræfte, at man accepterede disse ændringer, som blev sendt til Kommissionen ved telefax af 6. oktober 1998, og som var underskrevet af Helmico og sagsøgeren i fællesskab, forblev ubesvaret. Det kan heraf udledes, at Kommissionens egentlige hensigt ikke var at afvige fra de gældende rettigheder og forpligtelser. Kommissionens adfærd forekommer, som det følger af disse akter og disse faktiske forhold, sammenhængende, for så vidt som den hele tiden har undgået at forpligte sig direkte over for sagsøgeren og har forsøgt at forblive inden for rammerne af kontrakten med Helmico både hvad angår korrespondancen og hvad angår betalingerne efter mødet den 2. oktober 1998.

128 Det fremgår af Kommissionens besvarelse af Rettens skriftlige spørgsmål, at der ikke er foretaget referat af dette møde, hvilket giver det en uformel karakter. Under sådanne omstændigheder finder Retten, at det ikke med rimelig grund kan antages, at Kommissionen har kunnet forpligte sig for så betydelige beløb ved denne slags møde, så meget mere som ingen senere handlinger i givet fald kan bekræfte, at en sådan forpligtelse er opstået. Endelig kan ingen forsigtig og omhyggelig erhvervsdrivende på baggrund af sådanne bekræftelser fornuftigvis påtage sig bekostelige

arbejder uden at kunne støtte sig på yderligere garantier, selv om det antages, at en embedsmand for Kommissionen ved et uformelt møde har afgivet mundtlige præciseringer vedrørende betalingen.

129 Hvad endelig angår Kommissionens tilbud til sagsøgeren fremsat ved telefax af 15. maj 2003 om at indgå et forlig og udbetale 249 314,35 EUR for de arbejder, der blev gennemført, efter at man opdagede Helmicos svig, ses det klart af den nævnte telefax, at dette tilbud var undergivet en betingelse om at være i besiddelse af et bevis for en aftale mellem Kommissionen og sagsøgeren om, at denne ville blive betalt direkte af Kommissionen, hvis den fuldførte det russiske projekt og det moldoviske projekt. Sagsøgeren har ikke formået at fremlægge et sådant bevis for hverken Kommissionen eller Retten, men har måttet nøjes med blotte påstande, som åbenbart ikke udgør beviser i betragtning af sagsakternes øvrige forhold.

130 Under disse omstændigheder må det konkluderes, at de tilgængelige forhold undersøgt uafhængigt eller som en helhed ikke viser, at der er afgivet præcise forsikringer fra Kommissionens side, hvorved sagsøgeren er blevet givet begrundede forhåbninger, der giver denne mulighed for at påberåbe sig princippet om beskyttelse af den berettigede forventning.

131 Det tredje anbringende om tilsidesættelse af princippet om beskyttelsen af den berettigede forventning kan således ikke tages til følge.

Fejl eller undladelse

— Parternes argumenter

132 Det er sagsøgerens opfattelse, at det følger af de generelle principper gældende i de borgerlige retssystemer om ansvar uden for kontraktforhold ved fejl og princippet i

de angelsaksiske retssystemer om ansvar uden for kontraktforhold for undladelser, at Kommissionen, såfremt den udøvede sin beføjelse til at udsætte betalingen af kontrakt i tilfælde af fejl, uregelmæssigheder eller svig fra medkontrahentens side, på passende måde skulle søge at sikre, at den ikke påførte tredjemænd et tab og ellers yde tredjemændene erstatning for dette tab.

133 I denne sag burde Kommissionens tjenestegrene almindeligvis have vidst, at sagsøgeren som følge af udsættelsen af betalingerne til Helmico ikke ville blive betalt for de tjenesteydelser, som selskabet i god tro havde leveret til Kommissionen som underleverandør for Helmico. Det kan ikke hævdes, at sagsøgerens tab ikke er andet end den sædvanlige erhvervsrisiko forbundet med, at en debitor ikke betaler. Den foreliggende sag betyder ikke, at en risiko af denne art er opfyldt, men at Kommissionen bevidst har anvendt prærogativer, som de erhvervsdrivende i privatretten ikke besidder. Det er derfor, at Kommissionen skulle have udøvet sine særlige beføjelser, som den er tildelt i henhold til finansordningen, således at man undgik eller formindskede det tab, som den vidste ville blive påført tredjeparter.

134 Kommissionen kunne have betalt Helmico ved at gennemføre en overførsel til en særlig konto, hvortil sagsøgeren havde fuldmagt, i lighed med betalingen på 200 000 EUR, som den havde gennemført i september 1999. Kommissionen kunne således have opfyldt sin kontraktforpligtelse over for Helmico og ligeledes sin forpligtelse uden for kontrakt, som bestod i at undgå at påføre sagsøgeren et tab. I dette tilfælde skulle ethvert eventuelt søgsmål med tilbagebetalingskrav fra Helmicos konkursbo rettes mod sagsøgeren og ikke mod Kommissionen, eftersom det ville være sagsøgeren, der havde hævet midlerne fra Helmicos konto.

135 Af disse grunde har sagsøgeren gjort gældende, at Kommissionen er forpligtet til at yde sagsøgeren erstatning for det tab, som den har påført sagsøgeren ved sin beslutning om at udsætte betalingerne til Helmico.

136 Kommissionen har anfægtet sagsøgerens påstand. Den finder for det første, at den, når den bestemmer, om der er grundlag for at udsætte betalinger, afvise at betale eller at kræve allerede udbetalte beløb tilbagebetalt i medfør af en kontrakt, ikke har omsorgspligt over for tredjemand. Den har endvidere vurderet, at den, selv om dette skulle være tilfældet, har bevist en rimelig omsorg under sagens omstændigheder. Endelig har den gjort gældende, at sagsøgeren ikke har godtgjort, at der er årsagsforbindelse mellem den påståede fejl og det tab, sagsøgeren har gjort gældende at have lidt.

137 Det er Kommissionens opfattelse, at den som indehaver af offentlige midler, når den beslutter at udsætte eller tilbagesøge krav har visse forpligtelser, som ikke påhviler erhvervsdrivende i privatretten. Kommissionen er allerede underlagt et regelsæt, som andre erhvervsdrivende ikke er pålagt. Disse regler fritager den a fortiori for forpligtelsen til at tage hensyn til tredjemands, såsom underleverandørers økonomiske interesser, når den vurderer, om der er grundlag for at udøve de beføjelser, den besidder i henhold til finansforordningen.

138 Selv om det skulle antages, at den er forpligtet til at tage hensyn til sagsøgerens interesser, når den undersøger, om der er grundlag for at udsætte betalingerne til Helmico — hvilket ikke er tilfældet — har Kommissionen gjort gældende, at den under alle omstændigheder har handlet på passende vis. Revisionsrapporten viser, at Helmico har begået meget groft svig. Dette svig, som bestod i at fakturere arbejder, der aldrig var blevet gennemført, var betydeligt og havde en direkte indflydelse på de beløb, som Helmico kunne kræve i medfør af kontrakten. Kommissionens beslutning kan således ikke betegnes som ufornuftig.

139 Hvad angår årsagsforbindelse har Kommissionen gjort gældende, at det på ingen måde er sikkert, at beløbet ville blive overført til sagsøgeren, såfremt Kommissionen havde betalt det beløb, den angiveligt skyldte Helmico. Hvis den direkte havde betalt sagsøgeren de beløb, den angiveligt skyldte Helmico, havde den, når der ikke forelå en kontraktforpligtelse til at gøre dette, løbet en risiko for at blive debitor for

Helmico og at have indrømmet en svigagtig fordel til en bestemt fordringshaver, nemlig sagsøgeren. Kommissionen ville således have udsat sig selv for en risiko for at skulle betale det samme skyldige beløb to gange, såfremt kurator besluttede at tilbagekræve Helmicos fordringer.

— Rettens bemærkninger

140 Det følger af sagsøgerens processkrifter, at Kommissionens adfærd, som anfægtes, er udsættelsen af betalingerne til Helmico. Ulovligheden i denne adfærd skulle for Kommissionens vedkommende bestå i ikke på forsvarlig måde at sikre, at den ikke påførte tredjemand tab og ellers ydede tredjemand erstatning for dette tab, da den foretog udsættelsen.

141 Retten bemærker for det første, at sagsøgeren alene har hævdet, at der findes en sådan pligt til omhu, uden at selskabet har forelagt den mindste form for bevis eller har fremført en juridisk argumentation til støtte for sin antagelse eller nærmere har angivet kilden til og omfanget af denne pligt. Det er Rettens vurdering, at en henvisning i uklare vendinger til de gældende almindelige grundsætninger i civilretten om culpaansvar uden for kontraktforhold og om det pønale uagtsomhedsansvar i de angelsaksiske retssystemer ikke giver mulighed for at godtgøre, at Kommissionen har en forpligtelse til at tage hensyn til tredjemands interesser, når den træffer en beslutning om udsat betaling af sine kontraktforhold. Den samme vurdering gælder for Kommissionens påståede forpligtelse til at overføre beløb til en konto, som sagsøgeren havde fuldmagt til. Retten skal i enighed med Kommissionen konstatere, at sagsøgeren ikke har påvist nogen årsagsforbindelse mellem tilsidesættelsen af den påståede forpligtelse og den påberåbte skade. Under disse omstændigheder finder Retten, at det fjerde anbringende ikke kan tages til følge.

142 Det følger heraf, at sagsøgerens tredje og fjerde anbringende om uagtsomhedsansvar ikke kan tages til følge.

De påberåbte beviser

143 Ved særskilt processkrift indleveret til Rettens Justitskontor den 20. december 2004 fremsatte sagsøgeren en anmodning i henhold til procesreglementets artikel 68, stk. 1, med henblik på vidneafhøring af en af sagsøgerens ansatte, W, vedrørende indholdet af mødet, som fandt sted den 2. oktober 1998 mellem sagsøgeren og Kommissionens tjenester.

144 I bemærkningerne til anmodningen om vidneførsel indleveret til Rettens Justitskontor den 3. februar 2005 modsatte Kommissionen sig ikke afhøringen af W, såfremt K og H, der repræsenterede Kommissionen ved dette møde, ligeledes blev hørt.

145 I henhold til procesreglementets artikel 68 kan Retten af egen drift eller efter anmodning fra parterne bestemme, at visse faktiske forhold skal efterprøves ved vidner. Et sådant bevismiddels nødvendighed skal vurderes ud fra de faktiske forhold, som er relevante for tvistens afgørelse, og afhænger af, om Retten kan afgøre sagen hensigtsmæssigt på grundlag af påstandene, anbringenderne og de argumenter, der er fremkommet under den skriftlige og mundtlige sagsbehandling, samt på grundlag af de fremkomne bilag (jf. i denne retning Rettens dom af 20.6.2001, sag T-146/00, Ruf og Stier mod KHIM (figurmærket »DAKOTA«), Sml. II, s. 1797, præmis 65).

146 Sagsøgeren har begrundet anmodningen med, at der ikke foreligger skriftlige beviser for indholdet af dette møde. Det er sagsøgerens opfattelse, at W's vidneudsagn ville give mulighed for at kaste lys over dels de faktiske omstændigheder vedrørende sagsøgerens hensigt angående fortsættelsen af de igangværende projekter, dels kommissionsembedsmandens reaktion på den eventuelle standsning af arbejderne efter dette møde.

147 Sagsøgeren har afgivet oplysninger om indholdet af W's mulige vidneudsagn. Dette vidneudsagn skulle godtgøre, at »Kommissionens tjenestegrene stærkt ønskede at se det russiske projekt gennemført, og at W så velvilligt på, at sagsøgeren fortsatte arbejdet med den russiske kontrakt, såfremt selskabet kunne vente med at blive betalt for det gennemførte arbejde og de afholdte omkostninger«.

148 De senere faktiske forhold bekræfter de oplysninger, der ville være opnået ved afslutningen af et sådant vidneudsagn, og Kommissionen har ikke anfægtet en sådan fortolkning af de faktiske forhold, hvorfor disse kan tillægges beviskraft. Men selv om indholdet af et sådant vidneudsagn måtte anses for godtgjort, ville dette, hvor beklageligt det end måtte være, derimod allerhøjest bevise, at der mellem Kommissionen og sagsøgeren forelå en fælles vilje til, at sagsøgeren skulle gennemføre det russiske og det moldoviske projekt samt blive betalt for sit arbejde på trods af problemerne med Helmico. I øvrigt er der i betragtning af de øvrige forhold i sagsakterne ingen tvivl om tilstedeværelsen af en sådan vilje mellem de to parter. Dette er dog ikke tilstrækkeligt til, at det kan godtgøres, at der forelå præcise, ubetingede og samstemmende løfter med angivelse af, at Kommissionen forpligtede sig til at betale sagsøgeren direkte fra denne dato.

149 Det fremgår af det ovenstående, at tvistens afgørelse under ingen omstændigheder kan afhænge af dette enkelte vidneudsagn, og at Retten kan afgøre sagen på grundlag af påstandene, anbringenderne og de argumenter, der er fremkommet under den skriftlige og mundtlige behandling, samt på grundlag af de fremkomne bilag. Sagsøgerens anmodning om vidneafhøring kan således ikke tages til følge.

150 Det følger af den forudgående fremstilling under ét, at en fællesskabsinstitution eller et fællesskabsorgan ikke kan drages til ansvar for det påståede tab. Under disse omstændigheder må Kommissionen frifindes i det hele, uden at det er fornødent at undersøge, om de andre betingelser for, at Fællesskabet kan ifalde ansvar uden for kontraktforhold, er opfyldt i sagen.

Sagens omkostninger

151 I henhold til procesreglementets artikel 87, stk. 2, pålægges det den tabende part at betale sagens omkostninger, hvis der er nedlagt påstand herom.

152 Da sagsøgeren har tabt sagen, og Kommissionen har nedlagt påstand om, at sagsøgeren tilpligtes at betale sagens omkostninger, pålægges det sagsøgeren, ud over at bære sine egne omkostninger, at betale Kommissionens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

RETTEN (Femte Afdeling)

1) Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber frifindes.

2) Sagsøgeren betaler sagens omkostninger.

Vilaras Martins Ribeiro Jürimäe

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 16. november 2006.

E. Coulon

Justitssekretær

M. Vilaras

Afdelingsformand